

ט:

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

מסורת הש"ס

עין משפט
נר מצוה

יד א"ר נחמ"י פ"י מ"ג
שמעון הלכה ה'
וכח"מ ס:

רבינו חננאל

דרי גיט ואלו הן פירושו
ואינן מ"ח ע"ר. וכן אם
נזהר המפרט בפרטותיו
י"א לתנא כמה פרטותיו
יאמר לו גיט יפחות מהן
כ"ח נשאר נ"א ואלו
דן פרטותיו ויפחות תנא
ה"ספא ספרא חזיריה:
ואינן משמעין הוא כי
כתיב לא תהנה ולא
דופר לא טועין לא
באלפים ולא במאות אלא
בשרים בלבד. אמר רב
דנא בריה דרב ירמיה
בין דלא ידע כמה עני
בשבע עולה דמי
ח.א דרור עולם דמי
בניספא ספרא ספסא
כ"ח קרית ובהלכות
א"ר ישראל במביל סוף
פ.א שפסוקה העולם ע'
שיצא ישראל ספסוק
אלפים וחמ"ח פסוקים
והאל סופר שפסוק
א"ר ב"ר שנה חסר אחת
והבבלי ידע שנה בשנה
ש"י שנה חסר אחת
ב"ר ובענין נ"י שנה
ב"ר העולם ה"י שנה
לית ראשון וח"י שנה
לית האחרון ויש אומרים

הא' מאן דלא ידע בכמה שני בשבוע קאי נפשי חדא שנה ב'.
מתוך פירוש רש"י משמע שנה לפי דמולא שביעית היה
כשחבר הכית בשנה כלומר שנה שמחלת שמה לחזור והכית חרב
בשנת ת"ך לבנינו ולפי שכבר י"א רוב השנה אין התנא המונה שני

וארבעים ושמונה עיר וא' טעי ספרא נשייליה
לתנא כמה קתני וניבצר בויניהו ארבעים
ושמונה ומשכח ליה לחומריה וסימנך
ספרא בצירא תנא תוספאה אמר רב הונא
בריה דרב יהושע א"הי מאן דלא ידע כמה
שני בשבוע הוא עומד נטפי חד שותא
ונחשוב כללי ביוכלי ופרטי בשבועי
ונשקל במאה תרי ונשרי אפרטי ונחשובניהו
לפרטי בשבועי וידע כמה שני בשבוע
וסימנך י"ב זה שנתים הרעב בקרב
הארץ אמר רבי חנינא אחר ארבע מאות
לחורבן הבית אם יאמר לך אדם קח
שדה שוה אלף דינרים בדינר אחד לא
תקח במחניהא תנא אחר ארבעת אלפים
ומאתים ושלשים ואחת שנה לבריאת עולם
אם יאמר לך אדם קח לך שדה שוה אלף
דינרים בדינר אחד אל תקח מאי בינייהו
איכא בינייהו תלת שנים דמתניתא מפיא
תלת שני ההוא שטרא דהוה כתיב ביה
שית

ארבעים ושמונה עיר. בערי הלויס כתיב: האי מאן דלא ידע בכמה
שני בשבוע. קאי למנין קדר שמיתות שהיו ישראל מונין והולכין בפני
הבית דק"ל שביעית בזמן הזה נהגו ואפי' א"ר"מ דלמר בזמן
שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים מורה הוא דמדרבנן נהגו
כפ' השולח גט (נשיך דף לו.) ובמשקין
בית השלחין (מ"ק דף כג.) נפשי

תורה אור השלם

1. כל הערים אשר חתנו
ללויים ארבעים ושמונה
עיר אלהן ואת
מזרשיהן: במדבר לה ז'
2. כי זה שנתים דרעק
בקרוב תאריך ועוד תעש
שנים אשר אין קרש
וקציר: בראשית מה ז'

הגהות הב"ח

(א) וי"א ד"ה א"ר
ול דק הוא דמיא:
(ב) בא"ר דמחל:
שפית מה ואתו:
מירוך:

רבינו חננאל (ומשקין)

מה שביד מן השנים
של כל מה ויציא
בשפיות והנותרות של
שלמו לשבעה הן שני
השבוע של שפיות זה
שאר לישאלה לתנא
דרור עולם וליפוק כללי
ביוכלי ופרטי בשבועי
ידע כמה בשבוע א' ויש
עוד חשבון אחר קרוב
לישאלה לספרא כמה
שנים קא חשבי וליבצר
ביניהו תרי שנים או
יוסף חמש שנים עלייהו
ולפיקין בשבועי ידע
בכמה שני בשבוע קאי
ויסין כי זה שנתים הרעב
כבר יצא סימן לפחיה
ועוד חמש שנים למסוף:
אמר ר' חנינא אמר ר'
שנה לחורבן הבית השני
כ"י דע שחרב הבית השני
בשנת ד' אלפים ליצירה
ר"ב (ס"ח) ק"ב שחבא
שנת ת' שנה לחורבן
הבית היא שנת ד' אלפים
ורבית לבריאת עולם וזו
הברייתא דמי ד' אלפים
ורבית לבריאת עולם הנה
שליש שנים בין רבית
לר"א ובשפיות היא:

(א) פ"י כחוס' מאן ד"ה
שפיתו ב"ר נ"ר דמי.

ואחת מחיל מנין יוצל הכא נמצאת שנה מתוספת על קדר השמטה
לכל יוצל ולרבי יהודה משהחילו למנות השמטין לא זו ספד משבע
שנים לו שנים: וסימן. דלא תעביד כרבנן אלא כר' יהודה למשקל תרמי
שני מל מאה כי זה שנתים. ובמסכת ערין (דף י"ב:) פרכין לר' יהודה
חורבן בית שני במולאי שביעית מי משכחת ליה מכדי בית שני
כמה קס ארבע מאות ועשרים פס ליה תמני שני לארבע מאות דיוכלי
שדינהו אעשרים הרי עשרים ושמונה אשתכח דכשנת השמטה חרב
ועשניק' הך שית שני עד דסליק עורא ומקדיש לא מנו שמטין הלכך
דל מנייהו שית שני קמייחא אשתכח דכשערין ומרמי ליוכלי חרב
והאי מולאי שביעית: אל ספא. שהיא ק"ב הגלולה ומתקן להר
הקודש לנחלת אבותיך ולמה תפסיד הינר: דמספיה טפיא חלס
שני. לחשבון הברייתא מושך הגלות שלש שנים ויתר דלמערין לעיל
אחר קע"ב שנים לאחר חורבן נשלמו ארבע אלפים הוסף עליהם
ר"א דקמי דברייתא הרי הקץ לאחר ת"ג לחורבן ורבי חנינא
ח' קאמר. כשאר רבי חנינא למילתיה עדיין לא עברו ת' לחורבן:
שית

משמנה ק"ג מלכות בית הורדוס ק"ג והס נשלמו לשנת ת"כ אלס שנת תכ"א היא משני החורבן ועוד קשיא כי לפי זה יהיה שקר מה
שנהגו כפי העולם לומר קע"ב אחר החורבן נשלמו ארבעת אלפים ולא היה להם לומר אלא קע"א למנין התנא שמונה תכ"א בכנין
ועוד דכל סוגי ההלכה לעיל נטפי ארבעין וממני הכל לפי אותו דרך שנחלת המנין לא נמנה כי אס ת"ך וכן בסמוך דקאמר מתני'
טפיה שלש שנים ואס קס תכ"א לא טפיה אלא שני שנים ועוד הקשה ר"מ בין לפירוש זה בין לפירוש ראשון דקאמר וסימנך כי זה
גמים דקאי אנשקול מל מאה תרמי ונותן סימן לעשות כרבי יהודה ולא כרבנן ואין זה כשאר סימני ההלכה דקיימי אנשפי ואינצור
ולא היה לו להניח סימן כי אס אנשפי חלס וה"מ לאמרי נקי יהיה לבית שנה אחת (דברים ד') לכן נראה לר"מ כג' (י"ח) דקאמר
מאן דלא ידע בכמה שני בשבוע ניבצר תרמי שנים או נטפי חמש שנים ונחשוב כללי ביוכלי ופרטי בשבועי וסימנך כי זה שנתים
הרעב בקרב הארץ ועוד חמש שנים אשר אין חריס וקציר ולא קאי כלל אשנים דלמר חורבן אלא אמנין מלכות ויונים שהתחלת
מלכותם לפשות בעולם בשנת מ"א לבנין הבית שהרי מלכות פרס ל"ד בפני הבית ויונים מלכו שש שנים של פשטה מלכותם
דלא חשיב הרי ארבעים ובשנת מ"א התחילו למנות למלכותם ואס כן שנה שלשית למלכותם היא שנת ארבעים ושלס לבנין בית
והיה שנה ראשונה של שמה לרבי יהודה דמתחלת הבנין התחילו למנות השמטין ולה"ק דהכא לידע שנת השמטה יפחות ממניס
שני שנים ומתחיל שמה למנות או מוסף חמש שנים על מניסם ויהיה הדבר מכון והשתא ניחא שכל הפסוק הוא סימן לחוספת
ולפחת ופסק רבינו גרין בספר התרומה דהלכה כרבי יהודה דלמר שנת חמשים עולה לכלל ולכלל ואע"ג (ידענערין) (דף י"ב)
ובפ"י דרש"י השנה (דף ט. וס.) קאמר לאפוקי מדברי יהודה מ"מ כן הלכה דה"ג אשתכחא י"פ"ק דמתכות (דף י') דקאמר
לאפוקי מדרשב"ג דלמר כתובה דאורייתא אע"ג דהלכה דתחונה דאורייתא ובפ"ק דמתכות הארצות ובתוספות רבינו יהודה נמי
משמע דהלכה כרבי יהודה שמחשב כהם שנת שמה שזמון הוא מ"ט שנה לכל יוצל וכן פירש לפרש"י בשמטין שבשנת ת"ך
התחילה שמה לחזור וקע"ב לאחר חורבן נשלמו ד' אלפים והוסף עליהם שנת ת"ך והרי קע"ג ואלף חמישי כולו וט"ו של שני הרי אלף
וקפ"ח הולא האלף וק"ג יבוצלי ונשקול מל מאה תרמי הרי כ"ג שנים שעלה יתרון היבוצל שיהא על ל"ח שנה שנאשרו מן האלף וק"ג
ועולה ק"א הני"ו הס' ו' נשאר ה' שנים הרי לפי זה שנת י"א אלף שני התחלת שמה לחזור ולפי' רש"י שפירש דכשנת תכ"א חרב
הבית והיא היתה מתחלת שמה לא התחילה שמה לחזור עד שנת י"ב לפירוש וכן לפר"ח ולא וחסוב ג' מאות ופ' שנה בפני הבית התחילה מלכות
יונים וקע"ב לאחר חורבן נשלמו ארבעת אלפים הרי תקנ"ב פחות מהם ב' שנים דקאמר בציר תרי שני והיו תקנ"ג וכל אלף חמישי וט"ו
שנים מה שהיה שני מאות וחסוב חמשים שנים הרי ת"ד מאות הולכים בו' ו' נשאר קס"ה הק"מ הולכים בו' ו' נשאר כ"ה וס' ד' שנים אחר
שביעיות הרי בשנת ששים עשרה אלף שני התחילה שמה: לאמר ארבעת אלפים ור"ל. היינו דלמר בחלק (פסחין דף טז:) אמר ליה
אליהו לרב יהודה לא פחות עלמא מפ"ה יבוצל ואחריו כן דוד בא א"ל נתחילו או כסופו אמר ליה איני יודע וארבע אלפים
ומאתים הם פ"ד יבוצל וקאמר הכא כשיעבור רוב יוצל אחריו יבא והם מסוק רב אשי עד הכא לא חסרי ליה מכלל ואליך ספי ליה:
ספרא

